

ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA DUNĂREA DE JOS DIN GALAȚI

Strada Domnească nr. 47, cod poștal 800008
Galați, România
E-mail: rectorat@ugal.ro



Tel.: (+4) 0336-130.109; 0336-130.108; 336-130.104
Fax: (+4) 0236 - 461.353
www.ugal.ro

C6516/11.07.2011

Către

Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați vă face cunoscut că în data de **23.07.2011**, ora **10.00**, în **sala 105 a facultății de Economie și Administrarea Afacerilor**, va avea loc susținerea publică a tezei de doctorat intitulată: "**STUDIU COMPARAT PRIVIND SPECIFICITATEA MANAGEMENTULUI CARIEREI ÎN SISTEMUL JUDICIAR(ROMÂNIA VS. ALTE STATE MEMBRE ALE U.E.)**", elaborată de domnul/doamna **DÎMBU DUMITRU**, în vederea conferirii titlului științific de doctor în Domeniul de doctorat - **Management**.

Comisia de doctorat are următoarea componență :

Președinte: Prof.univ.dr.ing. Victor CRISTEA
Membru corespondent al Academiei de Științe Agricole și Silvicultură, Prorector-Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați

Conducător de doctorat: Prof.univ.dr.econ. Nicolae NICULESCU
Universitatea "Petre Andrei" din Iași
Conducător de doctorat în cotutelă: Prof.univ.dr.jurist Cornelia LEFTER
Academia de Studii Economice București

Referent 1: Prof.univ.dr. Gheorghe ZAMAN
Director-Institutul de Economie Națională al Academiei Române, Membru corespondent al Academiei Române

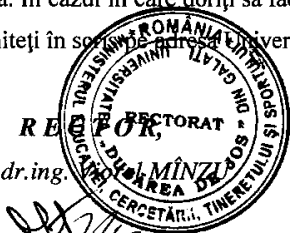
Referent 2: Conf.univ.dr. psih. Carmen IOAN
Universitatea Tehnică "Gheorghe Asachi" din Iași

Referent 3: Conf.univ.dr.econ. Edit LUKACS
Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați

Referent 4: Conf.univ.dr.econ. Adrian MICU
Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați

Cu această ocazie vă transmitem rezumatul tezei de doctorat și vă invităm să participați la susținerea publică. În cazul în care doriți să faceți eventuale aprecieri sau observații asupra conținutului lucrării, vă rugăm să le transmiteți în scris la rectoratul universității, str. Domnească nr. 47, 800008 - Galați, Fax - 0236 / 461353.

RECTORAT
Prof.dr.ing.



SECRETAR DOCTORAT,

Ing. Luiza AXINTE



**UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS” din GALAȚI
FACULTATEA DE ECONOMIE ȘI ADMINISTRAREA AFACERILOR
ȘCOALA DOCTORALĂ**

**STUDIU COMPARAT PRIVIND
SPECIFICITATEA MANAGEMENTULUI CARIEREI ÎN
SISTEMUL JUDICIAR
(România versus alte state membre U.E.)**

- Rezumatul tezei de doctorat

**Conducători științifici: Prof. univ. dr. ec. NICULAE NICULESCU
Prof. univ. dr. drept CORNELIA LEFTER**

Doctorand: Dîmbu Dumitru

2011, Galați

CUPRINS

INTRODUCERE.....	1
PARTEA I-A.....	5
LOCUL PUTERII JUDECĂTOREȘTI	
ÎN SISTEMUL DE MANAGEMENT PUBLIC	
CAPITOLUL 1.....	5
REPERE ISTORICE ȘI FILOSOFICE	
ALE RELĂȚIEI DINTRE DREPT ȘI POLITICĂ	
1. Generalități.....	5
2. Politica și ordinea juridică în antichitate.....	6
3. Politică și drept, în teologia creștină.....	14
4. Contractualismul modern - o nouă viziune asupra relației dintre drept și politică	19
5. Știința politică modernă și "servitutile" ei juridice.....	27
CAPITOLUL II.....	32
REPERE PRINCIPALE ALE MANAGEMENTULUI	
PUBLIC ȘI ROLUL LUI ÎN SISTEMUL JUDICIAR	
1 Abordări recente în managementul public.....	32
1.1. Administrație publică vs. Management public:.....	32
1.2. Formularea politicilor publice:.....	37
2. Categoriile de servicii publice.....	40
3. Managementul în administrația centrală.....	44
3.1. Abordări teoretice în managementul public:.....	44
3.2. Structura administrației publice centrale în România:.....	48
4 Organizarea și funcționarea Ministerului Justiției.....	52
4.1. Funcțiile principale a Ministerului:.....	52
4.2. Atribuții principale:.....	53
5 Organizarea și funcționarea Ministerului Public.....	59
5.1. Principiile de organizare și funcț. a Ministerului Public:.....	60
5.2. Relația cu puterea executivă.....	61
5.3. Relația cu poliția și celelalte structuri de poliție judiciară... ..	63
5.4. Relația cu puterea legislativă.....	64
5.5. Locul procesual al Ministerului Public:.....	64
6 Organizarea și funcționarea CSM.....	66
6.1. Institutul Național al Magistraturii:.....	69
PARTEA A II-A.....	70

INTRODUCERE ÎN MANAGEMENTUL JUDICIAR DIN ROMANIA

CAPITOLUL III.....	70
ROLUL ȘI IMPORTANȚA MANAGEMENTULUI JUDICIAR ÎN ASIGURAREA PERFORMANȚEI AUTORITĂȚII JUDECĂTOREȘTI	
1. Management judiciar - justiția ca serviciu public.....	70
2.Principiul dublei subordonări a instituțiilor judiciare din România 71	
2.1 .Raporturile ierarhice în cadrul Ministerului Public.....	71
2.2. Relația de autoritate a Ministerului de Justiție cu Ministerul Public.....	72
2.3. Dreptul de a exercita control.....	73
2.4. Dreptul de a cere informări.....	73
2.5. Dreptul de a da îndrumări.....	73
2.6. Limite ale autorității Ministerului Justiției în relațiile cu Ministerul Public.....	73
3.Indicatori de eficiență în sistemul judiciar.....	73
CAPITOLUL IV.....	77
CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND STRUCTURA AUTORITĂȚII JUDECĂTOREȘTI ȘI CADRUL LEGAL DE FUNȚIONARE A SISTEMULUI JUDICIAR ÎN ROMÂNIA	
1. Structura și modul de organizare și funcționare a instanțelor judecătorești.....	77
2. Structura și modul de organizare și funcționare a Ministerului Public 79	
3. Rolul constituțional al Consiliului Superior al Magistraturii în asigurarea independenței magistraților - judecători și procurori	82
4. Considerații generale privind magistrații.....	84
4.1. Noțiunea de magistrat.....	84
4.2. Magistrații judecători.....	85
4.3. Magistrații procurori.....	86
4.4. Magistrații militari.....	88
4.5. Judecătorii și procurorii stagiați.....	89
4.6. Istoricul reglementării statutului magistraților prin legile de organizare judecătorească.....	90
5 Dobândirea calității de magistrat.....	92
5.1. Admiterea la Institutul Național al Magistraturii.....	92
5.2. Admiterea directă în magistratură pe bază de concurs.....	94
5.3. Admiterea în magistr. în mod excepțional, fără concurs.....	95

6. Competențe generale ale Consiliului Superior ai Magistraturii
în procedurile de dobândirii a calității de judecător și procuror.....96

PARTEA A III-A.....98

**STUDIU COMPARAT PRIVIND STATUTUL
MAGISTRAȚILOR DIN ROMÂNIA VERSUS UNELE ȚĂRI
MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE**

CAPITOLUL V.....98

**MANAGEMENTUL CARIEREI PRIVIT PRIN PRISMA
STATUTULUI MAGISTRATULUI ÎN SISTEMUL JUDICIAR
DIN ROMÂNIA**

**I. ABORDĂRI TEORETICO - APLICATIVE PRIVIND
SISTEMELE DREPTURILOR MAGISTRAȚILOR98**

1. Considerații introductive98
2. Independența magistraților99
3. Inamovibilitatea judecătorilor și stabilitatea
procurorilor.....101
4. Dreptul la apărarea reputației
.....102
5. Drepturi bănești
.....103
- 5.1. Dreptul la salariu..... 103
- 5.2. Dreptul la premii..... 104
- 5.3. Dreptul la prima de instalare..... 104
- 5.4. Dreptul la călătorii gratuite..... 104
- 5.5. Dreptul la locuință de serviciu..... 104
6. Drepturi privind asigurarea capacității de muncă.....105
- 6.1. Dreptul la concediu.....105
- 6.2. Dreptul la asistență medicală..... 106
- 6.3. Dreptul la folosința asupra caselor de odihnă, sanatoriilor și altor
amenajări recreative și sportive... 106
- 7 Drepturi profesionale..... 107
- 7.1. Dreptul magistraților de a ocupa funcții didactice în învățământul
superior.....107
- 7.2. Dreptul de asociere al magistraților.....107
- 7.3. Dreptul magistratului de a participa la activități profesionale și de
altă natură..... 108
- 7.4. Dreptul de a primi distincții.....108
- 8 Drepturi privind siguranța magistraților.....109
- 8.1. Dreptul la protecția persoanei..... 109
- 8.2. Dreptul pentru asigurare de risc profesional..... 109
9. Dreptul de pensionare..... 109
- 9.1. Dreptul la indemnizații compensatorii.....109

9.2. Dreptul la pensie.....	110
-----------------------------	-----

II. ABORDĂRI TEORETICO-APLICATIVE PRIVIND

ÎNDATORIRILE MAGISTRAȚILOR.....	111
1. Considerații generale.....	111
2. Îndatoriri caracteristice judecătorului și procurorului.....	112
2.1. Îndatorirea magistraților de a fi imparțiali în activitatea lor .	112
2.2. Îndatorirea magistraților de a asigura supremația legii.....	112
2.3. Îndatorirea magistraților de a avea o bună reputație.....	112
2.4. Îndatorirea magistraților de a participa la șed. de judecată...	113
2.5. Îndatorirea magistraților de a păstra secretul deliberării.....	114
2.6. Îndatorirea magistraților de a păstra secretul profesional.....	114
2.7. Îndatorirea magistraților de a rezolva și soluționa în termen rezonabil lucrările	114
2.8. Îndatorirea magistraților de a asigura sec. documentelor.....	115
2.9. Îndatorirea magistraților de a informa asupra ingerințelor în actul de justiție.....	115
2.10. Îndatorirea magistraților de a respecta normele Codului deontologic.....	116
3 Îndatoriri generale ale judecătorilor și procurorilor.....	116
3.1. Îndatorirea magistraților de a fi apți din punct de vedere medical	116
3.2. Îndatorirea magistraților de a depune jurământ.....	116
3.3. Îndatorirea magistraților de a se perfecționa profesional.....	117
3.4. Îndatorirea magistraților de a manifesta un comportament decent	117
3.5. Îndatorirea magistraților de a respecta programul de lucru.	118
3.6. Îndatorirea magistraților de a completa declarațiile de interese, de avere, precum și celelalte declarații prevăzute de lege.....	118
4 Incompatibilități și interdicții.....	119
4.1. Incompatibilități.....	119
4.2. Interdicții.....	119

III. RĂSPUNDEREA JURIDICĂ A MAGISTRAȚILOR -

ELEMENT FORTE ÎN MANAGEMENTUL CARIEREI.....	121
1. Răspunderea penală a magistraților.....	121
2. Răspunderea civilă a magistraților.....	122
3. Răspunderea disciplinară a magistraților.....	123
3.1. Noțiune.....	123
3.2. Reglementarea răspunderii disciplinare a magistraților.....	123
3.3. Abaterile disciplinare.....	124
3.4. Sancțiuni disciplinare.....	126

IV. ASPECTE SOCIO-JURIDICE PRIVIND ROLUL MAGISTRATULUI ÎN SOCIETATE.....	127
1. Raportul dintre instanțe, parchete, barourile de avocați, colegiile consilierilor juridici, experți judiciari, precum și cu justițiabilii..	127
2. Raporturile cu mass-media.....	129
3. Raporturile cu societatea civilă.....	130
CAPITOLUL VI.....	132
ABORDĂRI COMPARATIVE PRIVIND MANAGEMENTUL CARIEREI ÎN DIFERITE SISTEME JUDICIARE DIN ȚĂRILE U.E.	
1. Sistemele judiciare specifice Uniunii Europene.....	132
2. Aspecte de drept comparat privind numărul, recrutarea judecătorilor și procurorilor în țările europene - date statistice....	132
2.1. Judecători.....	132
2.2. Procurori.....	133
2.3. Recrutarea și numirea judecătorilor.....	133
2.4. Recrutarea și numirea procurorilor.....	134
3. Preocupări europene privind perfecționarea și formarea magistraților	135
4. Repere europene în pregătirea magistraților	136
5. Principii juridice europene de formare profesională.....	137
CAPITOLUL VII.....	141
ANALIZA COMPARATIVĂ A STATUTULUI PROCURORULUI ÎN SISTEMUL JUDICIAR DIN ROMÂNIA FĂȚĂ DE CEL AL ȚĂRILOR MEMBRE U.E.	
1. Diversitatea europeană.....	141
2. Statutul procurorilor în diverse state europene.....	142
3. Statutul procurorului în România.....	155
PARTEA A IV -A.....	158
STUDIU DE CAZ	
CAPITOLUL VIII.....	158
STRUCTURA ORGANIZATORICĂ ȘI FUNCȚIONAREA PARCHETELOR JUDEȚENE DIN SUCEAVA, BOTOȘANI ȘI NEAMȚ	
(NORD-ESTUL ROMÂNIEI)	
1. Prezentarea generală a Parchetelor de pe lângă Tribunalele Suceava, Botoșani și Neamț	159
1.1. Aspecte introductive.....	159
1.2. Funcționarea activităților de urmărire penală și de supraveghere a cercetărilor efectuate de structurile de poliție judiciară.....	163
2. Secția de urmărire penală.....	165
2. 1. Prezentarea generală.....	165

2.2 Activitatea de urmărire penală și activitatea de supraveghere a cercetărilor penale desfășurate de secția de urmărire penală:	166
3. Aspecte din managementul judiciar aplicat de insti analizată	169
3.1. Recomandări teoretice. Stiluri de management	169
3.2. Direcții de acțiune în baza experienței anterioare	171
4. Disfuncții identificate în activitatea secției de urmărire penală din cadrul Parchetului de pe lângă Tribunalul Suceava	177
5. Soluții propuse pentru înlăturarea deficiențelor identificate	179
6. Strategia de eficientizare a activității manageriale a secției de urmărire penală din cadrul Parchetului de pe lângă Tribunalul Suceava	180

CONCLUZII ȘI PROPUNERI.....183

Anexa 1	188
RECOMANDAREA NR. (94) 12 Comitetului Miniștrilor către statele membre privind independența, eficiența și rolul judecătorilor	
Anexa 2	195
CARTA EUROPEANĂ privind statutul judecătorilor	
Anexa 3	200
RECOMANDAREA NR. (2000) 19 Comitetului Miniștrilor către statele membre privind rolul procurorului în sistemul judiciar penal	
Anexa 4	208
DECLARAȚIA DE LA BORDEAUX „Judecătorii și procurorii într-o societate democratică”	
Anexa 5	211
CHESTIONAR privind managementul carierei magistratului în România	
BIBLIOGRAFIE.....	215

INTRODUCERE

Deopotrivă politicienii, intelectualii, dar mai ales oamenii simpli, doresc o justiție suplă, adică o justiție accesibilă și imparțială.

Cerința unei justiții adevărate este un ideal prin a cărui traducere în practică nu rareori constatăm apariția unor disfuncționalități peste limita accesibilului.

O justiție puternică influențează, determină și menține o stare economică sănătoasă, o societate în care ordinea socială se manifestă pe deplin, determinând mult râvnita civilizație în exercițiul democrației.

Atingerea acestor ținte reclamă, printre altele, cel puțin două coordonate: una ar fi condiția materială, iar a doua condiția conceptuală, organizatorică, ambele determinând și cariera magistratului.

Deși în limbajul curent noțiunea de carieră este larg folosită, conceptul de carieră are numeroase înțelesuri, neexistând până în prezent o definiție unanim acceptată care să întrunească consensul specialiștilor, în literatura de specialitate fiind cunoscute diferite formulări sau diverse opinii.

În general, înțelesul popular al termenului de carieră este asociat cu ideea de mișcare ascendentă sau de avansare a unei persoane într-un domeniu de activitate dorit, cu scopul de a obține mai mulți bani, mai multă responsabilitate sau de a dobândi mai mult prestigiu și mai multă putere.

Managementul carierei este procesul de proiectare și implementare a scopurilor, strategiilor și planurilor care să permită instituției, organizației sau oricărui alt organism să-și satisfacă necesitățile de resurse umane, iar indivizilor să-și îndeplinească scopurile carierei lor.

Managementul carierei planifică și modelează procesul indivizilor în cadrul unei organizații, în concordanță cu evaluările nevoilor organizatorice, precum și cu performanțele, potențialul și preferințele individuale ale membrilor acesteia, implicând multiple interferențe funcționale și multiple legături cu alte activități.

În ceea ce privește cariera magistratului, nu trebuie neglijată nici dimensiunea internațională a managementului carierei, în condițiile în care România este membru a Uniunii Europene și parte a altor convenții sau tratate pan europene și euro atlantice.

Procesul de armonizare al structurilor judiciare continentale, care trebuie să răspundă necesității comune ca toate statele membre să combată mai eficient criminalitatea, atât la nivel național cât și la nivel internațional, a generat în ultimele decenii o preocupare atentă din partea factorilor politici și de decizie a Uniunii Europene și mai ales a structurilor Consiliului Europei, plecând de la premisa că pentru realizarea acestui scop trebuie mărită eficiența sistemelor de justiție națională cât și cooperarea justiției internaționale, conform principiilor Convenției Europene a Drepturilor Omului.

În acest sens, Uniunea Europeană și Consiliul Europei au adoptat mai multe documente de referință – pacte, declarații, recomandări sau directive – privind puterea judecătorească în cadrul statului de drept, plecând de la considerentele convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În materia rolului și independenței justiției există o paletă largă de instrumente internaționale adoptate la nivel mondial, continental sau regional, ce emană fie de la structurile oficiale ale organismelor internaționale, de la asociațiile profesionale ale magistraților sau de la O.N.G.-uri.

În prezenta lucrare am luat drept referință următoarele repere internaționale:

- *Recomandarea nr. (94) 12 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind independența, eficiența și rolul judecătorilor, adoptată la 13 octombrie 1994;*
- *Carte europeană privind statutul judecătorilor, adoptată la Strasbourg în iulie 1998;*
- *Recomandarea nr. (2000) 19 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind rolul procurorului în sistemul judiciar penal, adoptată la 06 octombrie 2000;*
- *Declarația de la Bordeaux – judecătorii și procurorii într-o societate democratică, adoptată de C.C.J.E și C.C.P.E. la Brdo, Slovenia, la 18.11.2009.*

În această lucrare am încercat a identifica și analiza problemele de drept comparat privind sistemele judiciare din țările membre ale Uniunii Europene, în paralel cu evoluția sistemului judiciar național.

Lucrarea de față își propune a analiza și demonstra necesitatea armonizării sistemelor judiciare europene privind politica de resurse umane, impuse de evoluția continentală a unei Europe unite, aproape federalizată și de cerințele impuse de aplicarea standardelor internaționale privind drepturile și libertățile cetățenești într-o societate democratică.

În ceea ce privește evoluția procesului de armonizare a sistemelor judiciare naționale, am parcurs următorul traseu:

- prezentarea sistemului judiciar, în general și apoi comparativ România versus alte state europene;
- istoria și evoluția procesului național de armonizare a sistemului judiciar;
- standardele de performanță profesională ale sistemului;
- caracterele și diferențele generale ale sistemului național și sistemele europene.

OBIECTIVELE CERCETĂRII:

În lucrarea de cercetare mi-am propus examinarea principalelor sisteme judiciare europene și identificarea elementelor definiției ce țin de cariera magistratului.

Celelalte obiective au fost de a prezenta principiile fundamentale de organizare judiciară în țările membre ale Uniunii Europene, statutul magistratului național și european, diferențele statutare dintre judecători și procurori și orientările europene în materia armonizării sistemelor naționale ale statelor membre.

În cursul cercetării, au fost identificate elemente ce definesc statutul și cariera magistratului, acestea fiind:

- *selecția, recrutarea și formarea;*
- *numirea, inamovibilitatea sau stabilitatea;*
- *desfășurarea carierei – evoluția și aprecierea profesională;*
- *drepturile și obligațiile fundamentale;*
- *răspunderea magistraților;*
- *încetarea din funcție;*

- *raporturile de putere în statul de drept;*

Lucrarea se bazează pe studierea legislația națională ale mai multor state membre ale Uniunii Europene, a legislației românești, pe studierea literaturii de specialitate străine și naționale, pe concluziile rezultate din analiza comparată și din studiul de caz.

În vederea atingerii obiectivelor cercetării, **am analizat comparativ** diferitele sisteme naționale existente la nivelul Uniunii Europene și am constatat că există diversitate dar și multe trăsături comune determinate de voința și necesitatea cooperării internaționale.

Metodele statistice folosite au evidențiat diferențele existente cu privire la politicile și strategiile naționale privind evoluția sistemelor judiciare proprii în ceea ce privește resursele umane.

Prin folosirea **chestionarului** de evaluare, am urmărit identificarea unor deficiențe organizatorice și de management în cadrul unei structuri ale Ministerului Public român și mijloacele de înlăturare ale acestora.

Scopul cercetării a fost de a furniza informații utile cu privire la sistemele judiciare europene și de a oferi o contribuție de suport în dezvoltarea cadrului normativ național pentru o mai bună adaptare la standardele internaționale, luând în considerare necesitatea armonizării sistemelor judiciare europene.

Rezultatul urmărit a fost acela de a construi un cadru conceptual de referință în ceea ce privește organizarea judiciară în Europa unită.

Informațiile utilizate pentru realizarea studiului au fost sursele publice, iar metodele și tehnicile folosite în partea teoretică a lucrării au fost cele de analiză, studiere și comparabilitate a informațiilor și datelor culese, în fiecare capitol regăsindu-se păreri, observații sau considerații proprii.

Lucrarea pune în discuție o temă de mare complexitate pentru teoria și practica dreptului, dar și de o strictă actualitate, în realizarea demersului științific am plecat de la unele clasificări de ordin conceptual cu privire la componentele normativității: sociale, politică, morală, religioasă, juridică.

Am analizat elementele de noutate sau originalitate ale sistemelor naționale judiciare al diferitelor state membre ale U.E., insistând asupra aspectelor de management al resurselor umane și

financiare necesare funcționării autorității judecătorești în lumina orientărilor constituționale europene.

Structura tezei de doctorat

Dezvoltând și aprofundând tema de cercetare, am conceput teza de doctorat pe patru părți, cuprinzând opt capitole.

Am abordat tema de cercetare prin punctarea unor repere istorice și filosofice ale relației dintre drept și politică și a reperelor principale ale managementului public, în prima parte a lucrării.

În partea a II-a am prezentat evoluția recentă a noului management public insistând asupra distincției dintre administrația publică și managementul public, modalitățile de formare a politicilor publice, abordând și problematica managementului judiciar, prezentând instituțiile publice care formează structura judiciară națională.

În următoarea parte, consacrată studiului comparat, am prezentat cadrul legal de funcționare a sistemului judiciar în România, insistând pe statutul magistratului în sistemul judiciar românesc, prezentând apoi strategiile, organizarea și cariera magistraților în sisteme judiciare ale unor țări membre ale Uniunii Europene și statutul procurorului în 21 dintre țările Uniunii Europene, comparativ cu reglementarea națională.

În ultima parte a lucrării, am realizat un studiu de caz pe structura parchetelor din Suceava, Neamț și Botoșani și am propus o serie de soluții pentru înlăturarea deficiențelor organizatorice și de management identificate.

La lucrare am anexat și documentele internaționale ce sunt repere în cariera magistratului european.

PARTEA I-A

LOCUL PUTERII JUDECĂTOREȘTI ÎN SISTEMUL DE MANAGEMENT PUBLIC

Repere istorice și filosofice ale relației dintre drept și politică

Politica și justiția constituie în prezent doi termeni aproape de la sine contradictorii: organizațiile nonguvernamentale, politicienii și chiar unii „academici” consideră că amestecul teoretic și practic al celor două domenii ale vieții publice are un profund caracter dăunător, că juridicul ar trebui să ignore politica, iar aceasta din urmă ar trebui să se abțină de la orice gest, fie el și prietenos în direcția justiției.

Totuși, nu putem să nu observăm că buna funcționare a sistemului de justiție depinde în mare măsură de condițiile libertății politice, de garanțiile constituționale privind „separația puterilor” și tratamentul nediscriminatoriu al cetățenilor. Nu putem să ignorăm diferențele de consistență în reforma justiției, de la o guvernare la alta și nici faptul că imaginea justiției în societate este proiectată politic.

În lucrare, mi-am propus să aduc argumente de ordin istoric și filozofic privind perpetua condiționare reciprocă dintre cele două, de la începuturile civilizației și până astăzi. Am observat că politica și administrarea dreptății au fost lucruri aproape identice; că statul – ca matrice instituțională a societății politice – s-a născut ca ipostaziere a dreptului; că până în epoca medievală a existat un raport laic de substanță între politică și justiție; că în epoca modernă și în contemporaneitate persistă un comportament juridic al ordinii politice și invers, o condiționare necesară a justiției de către factorul politic.

Marile concepte ale gândirii politice și juridice au apărut în cultura Greciei antice împreună cu metafizica, logica, matematica și domeniile artei – toate acestea influențând, la rândul lor, viața publică în segmentele economice, politice și juridice.

Ordinea politică și juridică a antichității grecești, poate fi definită ca una de substanță etică.

Pentru marii gânditori și filosofi Socrate și Platon, statul ca și comunitate a cetățenilor, poate fi guvernat potrivit mai multor tipuri de constituție.

Pentru Aristotel, guvernământul și constituția sunt lucruri identice, de aceea este suficient să cercetăm cine și în folosul cui guvernează pentru a ști ce fel de constituție are un stat.

Stoicii au împrumutat ideile de la marii gânditori ai Greciei, fără a ține prea mult cont de rigoarea de sistem, utilizându-le în demersuri explicative eclecticice.

Adoptând o atitudine pragmatică, ei alegeau nu atât ceea ce este coerent și unitar, cât ceea ce îi permitea omului să trăiască cel mai bine cu putință ca cetățean al rațiunii universale.

Au existat interferențe ale politicii și dreptului cu **teologia creștină**, apărând noi curente filosofice, „părinții bisericii” susținând existența unei cetăți divine și a uneia terestre, guvernată prin voința lui Dumnezeu.

Evoluția filosofiei politice pe continent, a fixat în conștiința Europei ideea că guvernământul rezultă dintr-o voință ordonatoare a societății, inspirată rațional. Consecința socială cea mai importantă a iluminismului, a fost aceea că politica a ajuns să fie gândită și practică în termeni contractualiști, în pofida modelului teologico-politic propriu actorilor tradiționali – regalitatea, nobilimea și clerul înalt.

Proiectată în toate avatarurile organizării politice, de la antici până la autorii contemporani, problema ordinii juridice – a legii, dreptății și virtuții cuantificabile – demonstrează o perenă preocupare a tuturor societăților pentru drept, pentru autonomia lui relativă, dar și pentru o corectă condiționare politică, în sensul cel mai nobil al conceptului de „Bine public”.

Managementul public și rolul lui în sistemul judiciar

După 1990 și până în prezent, în paralel cu procesul de consolidare a științei managementului, s-au desprins și individualizat așa numitele discipline de ramură, corespunzător diverselor tipuri de organizații întâlnite în societatea modernă.

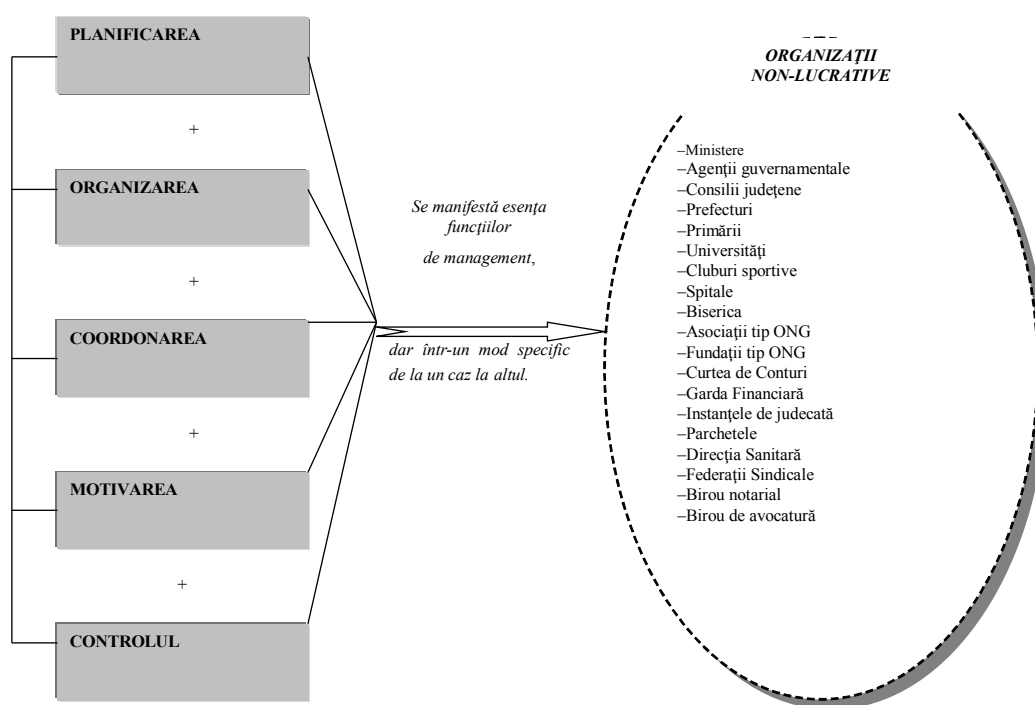
Managementul public, ca domeniu distinct al științei managementului, a apărut în deceniul VIII al secolului trecut, primele mutații către noul management public înregistrându-se în țările

occidentale precum: Marea Britanie, Germania, SUA, Australia, Noua Zeelandă.

Raportul O.C.D.E pe 1990 menționa că eficiența în sectorul public trebuie îmbunătățită, că managementul instituțiilor publice trebuie orientat pe obiective și rezultate, că evaluarea managerilor publici trebuie să se facă după capacitățile lor de a soluționa problemele sociale.

În România, disciplina de management public s-a introdus pentru prima dată la Academia de Științe Economice București în 1990, iar patru ani mai târziu la Școala Națională de Studii Politice și Administrative București.

Funcțiile managementului în diverse organizații non-lucrative



Managementul public, specific sistemului judiciar, are aceleași funcții, diverselor organizații non-lucrative, precum: planificarea, organizarea, coordonarea, motivarea și controlul.

Orice grup de persoane structurat formal se poate organiza și funcționa din ce în ce mai performant, apelând la reguli și proceduri care să-i faciliteze atingerea scopului propus, în sistemul judiciar

urmând să contribuie la satisfacerea interesului cetățeanului și la eficientizarea puterii judecătorești.

Din punctul meu de vedere, se remarcă faptul că sub raport istoric, statul a fost judecat de către cetățeni, în deosebi prin prisma manierei în care a reușit să își exercite cele trei puteri specifice, respectiv legislativă, executivă și judecătorească, pe parcursul perioadei postbelice, cetățenii pretinzând din partea statului acces liber, echitate și transparență în funcționarea puterii judecătorești.

Managementul public în sistemul judiciar românesc se concentrează asupra instrumentelor, tehnicilor, cunoștințelor și aptitudinilor la care se poate recurge pentru a transforma politicile în programe de acțiune în domeniul justiției.

Din perspectiva României, ca stat membru al U.E., survin multiple întrebări cu privire la modelul potrivit pentru a întări și eficientiza instituțiile statului de drept, respectiv pentru a induce un mai mare grad de acceptabilitate la nivelul cetățeanului obișnuit, între astfel de întrebări, amintim: Este mai potrivit modelul de piață sau statul participativ?, Este preferabil un stat centralizat sau unul mai apropiat de cetățean?, Cum pot fi reformate sistemele mari din funcționarea statului român?, Care este relația dintre finanțarea și eficiența unei instituții publice? Ce direcții sunt previzibile pentru viitorul imediat?

Este evident că fiecare instituție din structura puterilor statului de drept, aplică un management public, fiind organizată astfel încât să servească interesul general, probleme ridicând continuitatea și coerența politicilor publice și transformarea acestora în strategii coerente pe termen mediu și lung.

Noul management public susține necesitatea unei reforme de fond în administrația publică pentru a înlătura „rupturile” ce survin între liderii politici și funcționarii publici, ceea ce face ca necesitățile cetățeanului să rămână în plan subsidiar.

Discutând sintetic despre administrația centrală din România, trebuie să amintim că statul român, pentru a accede în U.E. a fost obligat să recurgă la anumite reforme legislative și instituționale, cel puțin teoretic consolidându-se poziția funcționarului public și independența justiției.

PARTEA A II-A

INTRODUCERE ÎN MANAGEMENTUL JUDICIAR DIN ROMÂNIA

Managementul judiciar aplicat și performanța instituțiilor din sistemul judiciar românesc

Trioul management – magistrat – lege, la prima vedere înseamnă justiție bine organizată, bine condusă și eficientă, în sensul unei stări de echilibru, de normalitate și de evoluție pozitivă a acesteia.

Aparent sistemul apare ca un circuit închis, rigid și intransigent, aspect ce nu este negativ dacă pentru potențialul justițiabil nu înseamnă o amenințare, un rău de care trebuie să se ferească pentru a nu fi prins în mrejele acestuia.

Pentru cetățeanul de bună credință, care respectă normele morale ce trebuie să guverneze conviețuirea socială, sistemul judiciar trebuie să însemne un organism de suprastructură statal, care veghează la bunul mers și la normalitatea evoluției societății, intervenția acestuia fiind oportună în caz de anomalii și perturbații comportamentale.

Când vorbim de management judiciar trebuie să se aibă în vedere faptul că justiția nu produce bunuri materiale care să fie verificate pe piață în contextul legilor economiei de piață, ci dimpotrivă, produsul justiției este unul de suprastructură, un derivat al conștiinței, al ideii de bun și rău, de frumos și urât, de dreptate și nedreptate, de minciună și de adevăr.

Reforma sistemului național judiciar a statuat principiul dublei subordonări al unor instituții judiciare din România, în sensul că în Ministerul Public parchetele sunt subordonate ierarhic, iar procurorii își desfășoară activitatea sub autoritatea Ministerului Justiției.

O astfel de subordonare nu există în ceea ce privește instanțele de judecată, ele fiind organizate pe trepte de jurisdicție.

Actuala reglementare privind organizarea judiciară și statutul magistraților, ținând seama de principiul separației puterilor în stat, reglementează organizarea și structura instanțelor de judecată, atribuțiile Ministerului Public, relația Ministerului Justiției cu Ministerul Public, independența și relația parchetului cu celelalte autorități publice, formele și mijloacele de acțiune a procurorilor,

garanțiile împotriva unor imixțiuni în activitatea parchetelor, creându-se premisele pentru creșterea funcționalității și eficienței în activitatea sistemului judiciar.

Indicatori de eficiență în sistemul judiciar

Sistemele judiciare, ca orice alt sistem, pot fi evaluate pe baza unor indicatori de eficiență și performanță, astfel că și în sistemul judiciar român există instrumente de măsurare a indicelui calității manageriale.

Criteriile de evaluare a performanțelor profesionale individuale, pot fi:

- Gradul de îndeplinire a standardelor de performanță:
 - capacitate de mobilizare și de identificare a priorităților;
 - efectuare ritmică a activităților judiciare;
 - operativitatea soluționării lucrărilor;
 - capacitatea de organizare;
 - capacitatea de coordonare și control.
- Capacitatea decizională și asumarea răspunderii:
 - nivelul și riscul decizional;
 - modul de comunicare;
 - capacitate de adaptare;
 - rapiditatea intervențiilor;
 - comportament la presiuni interioare și exterioare.
- Adaptarea la complexitatea muncii;
 - interpretarea unui volum mare de informații;
 - percepția și descrierea proceselor, fenomenelor.
- Inițiativa și creativitatea;
- Integritatea și formarea profesională;

Aprecierea activității magistraților este o activitate ce preocupă societatea românească, criteriile de evaluare ale performanțelor profesionale, care dau imaginea eficienței sistemului judiciar, sunt prevăzute de lege.

Structura sistemului judiciar în România

Instanțele judecătorești – structură piramidală:

- Înalta Curte de Casație și Justiție;
- Curți de Apel – 15 civile și una militară;
- Tribunale – 42 civile, 4 militare și un tribunal militar teritorial;
- Judecătorii – 188, dintre care 6 în mediu rural;

Ministerul Public – structură ierarhică și piramidală:

- Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;
- Direcția Națională Anticorupție;
- Direcția de Investigare a Infracrișunilor de Criminalitate Organizată și Terorism;
- Parchete de pe lângă curțile de apel
- Parchete de pe lângă tribunale
- Parchete de pe lângă judecătorii

Alte aspecte:

- În cadrul acestor structuri funcționează secții sau complete specializate: civile, penale, comerciale, maritime, fluviale, minori, familie, contencios administrativ, fiscal, conflicte de muncă.

Principiile, structura și modul de organizare a sistemului judiciar român sunt consacrate în Constituția României și în Legea nr. 303/2004 privind organizarea judiciară și se realizează prin instanțele judecătorești organizate într-o structură piramidală, puterea judecătorească fiind exercitată de Înalta Curte de Casație și Justiție, curți de apel, tribunale și judecătorii.

Ministerul Public este independent în relațiile cu celelalte autorități și își exercită atribuțiunile numai în temeiul legii și pentru asigurarea respectării acesteia, procurorii desfășurându-și activitatea în baza principiilor legalității, imparțialității și controlului ierarhic, sub autoritatea Ministrului Justiției.

Parchetele funcționează pe lângă instanțele de judecată, conduc și supraveghează activitatea de cercetare a poliției judiciare, în condițiile legii.

Corpul magistraților

Corpul magistraților cuprinde: magistrații judecători, magistrații procurori, magistrații militari – judecători și procurori, judecători și procurori stagieri.

În literatura de specialitate nu există o definiție precisă a judecătorului sau a procurorului, marea majoritate a autorilor sau a legiuitorilor s-au referit la însușirile judecătorului sau procurorului sau au analizat incompatibilitățile, restricțiile la care este supus sau drepturile acestora.

Conform Dicționarului Explicativ al limbii române, judecătorul este „acel magistrat, funcționar de stat, numit sau ales, care soluționează pe calea justiției procesele, prin pronunțarea unei hotărâri”.

Conform aceluiași dicționar, procuror este „magistratul atașat pe lângă o instanță judecătorească, având rolul de acuzator public”.

Cele două definiții pot fi completate cu precizările documentelor internaționale și europene.

PARTEA A III-A STUDIUL COMPARAT PRIVIND STATUTUL M AGISTRAȚILOR DIN ROMÂNIA VERSUS UNELE ȚĂRI MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE

Drepturile magistratului în sistemul judiciar românesc

Stabilirea drepturilor judecătorilor și procurorilor se face ținându-se seama de locul și rolul justiției în statul de drept, de răspunderea și complexitatea funcției de magistrat, de interdicțiile prevăzute de lege pentru aceste funcții și urmărește garantarea independenței și imparțialității acestora.

Magistratul român beneficiază de *drepturi specifice* privind independența, inamovibilitatea, stabilitatea și dreptul la apărarea reputației și *drepturi generale* privind drepturile bănești, asigurarea capacității de muncă, drepturile profesionale și siguranța lor fizică.

Independența magistraților este reglementată în Constituția României și în legile organice și este și rodul preocupărilor internaționale privind statutul magistratului.

Îndatoririle magistratului în sistemul judiciar românesc

– *Îndatoriri specifice:*

- Îndatorirea de a fi imparțiali;
- Îndatorirea de a asigura supremația legii;
- Îndatorirea de a avea o bună reputație;
- Îndatorirea de a participa la soluționarea litigiilor;
- Îndatorirea de a păstra secretul deliberării;
- Îndatorirea de rezolvare și soluționare a lucrărilor în termene rezonabile;
- Îndatorirea de a asigura securitatea documentelor;
- Îndatorirea de a informa asupra ingerințelor în actul de justiție;
- Îndatorirea de a respecta codul deontologic.

– *Îndatoriri generale:*

- Îndatorirea de a fi apt din punct de vedere medical;
- Îndatorirea de a depune jurământ;
- Îndatorirea de a se perfecționa profesional;
- Îndatorirea de a manifesta un comportament decent;
- Îndatorirea de a respecta programul de lucru;
- Alte îndatoriri prevăzute de lege.

Analizând categoria profesională a magistraților, constatăm că îndatoririle acestora privesc atât categoria profesională și comportamentul în relațiile de serviciu, cât și prestația și atitudinea în societate și în familie. Documentele Consiliului Europei stipulează că obligațiile magistraților sunt impuse acestora cu scopul de a garanta independența, imparțialitatea și eficiența intervenției sale.

Incompatibilități și interdicții în sistemul judiciar românesc

Incompatibilități:

- Abținerea;
- Recuzarea
- Strămutarea.

Interdicții:

- Exercițarea altor funcții publice sau private;
- Exprimarea opiniei profesionale;
- Asocierea în organizații de tip sindical și declararea grevei.

Poziția judecătorului și procurorului chemat să judece ori să instrumenteze o cauză, trebuie să fie complet obiectiv, iar pentru asigurarea deplinei obiectivității în desfășurarea actului de justiție și a protejării drepturilor părților, legiuitorul a prevăzut în mod expres cazurile în care magistratul, datorită unor împrejurări de natură personală, nu poate să participe la soluționarea litigiului și formele procesuale de rezolvare a unor astfel de situații.

Mijloacele procesuale pentru rezolvarea situației de incompatibilitate a judecătorilor și procurorilor sunt: abținerea, recuzarea, strămutarea.

Pentru a asigura independența și imparțialitatea judecătorilor și procurorilor, legiuitorul a impus acestora interdicții ce vizează desfășurarea unor activități care au fost apreciate ca fiind incompatibile cu poziția pe care o deține magistratul în societate și care țin de exercitarea altor funcții publice sau private, de exprimarea opiniei profesionale și de asocierea în organizații de tip sindical și declararea grevei.

Răspunderea juridică a magistraților

- Răspunderea civilă;
- Răspunderea disciplinară;
- Sancțiuni disciplinare:
 - Avertisment;
 - Diminuarea drepturilor salariale;
 - Mutarea disciplinară;
 - Excluderea din magistratură.
- Răspunderea penală;
- Aviz Consiliul Superior al Magistraturii

Față de locul și rolul magistratului în societate, dar și față de gravitatea consecințelor exercitării abuzive a acestei funcții, legiuitorul a prevăzut răspunderea civilă, disciplinară și chiar penală a magistraților, în funcție de gravitatea și consecințele acțiunii lor ilicite.

Abordări comparative privind managementul carierei în diferite sisteme judiciare din țările U.E.

Strategii, organizare și carieră

S-a remarcat faptul că, chiar dacă există unele diferențe între sistemele instituționale naționale, există o convergență paneuropeană în ceea ce privește principiul potrivit căruia formarea procurorilor și judecătorilor este atât un drept, cât și o obligație, acest aspect trebuind să se regăsească în legislația privind statutul magistraților, ca o consecință a principiilor care garantează independența și imparțialitatea acestora.

Europa unită cunoaște două sisteme juridice diferite în ceea ce privește statutul magistraților, astfel:

- - *un prim sistem* în care judecătorii și procurorii constituie *corpuri distincte* profesionale – care este predominant în Uniunea Europeană;
- - *al doilea sistem* în care cele două profesii se regăsesc în *corpul magistraților* – Belgia, Franța, Spania și România.

Aspecte de drept comparat

Potrivit studiului „Sisteme judiciare europene” elaborat de Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției în statele membre ale Uniunii Europene, la sfârșitul anului 2008, existau aproximativ 82.000 de judecători profesioniști.

Pentru a înțelege mai bine diversitatea statutului și funcțiile care pot să fie atribuite cuvântului judecător s-au identificat trei tipuri de judecători:

- - *judcători de carieră*, care au fost descriși ca acele persoane care au fost formate și a căror principală funcție este să lucreze ca judecător;
- - *judcători de ocazie*, care judecă în mod ocazional;
- - *judcători neprofesioniști*, voluntari care sunt compensați pentru cheltuielile efectuate și pronunță hotărâri obligatorii în cadrul instanțelor.

Potrivit datelor statistice, cei mai mulți judecători se găsesc în Germania -peste 20.000, Polonia - 9.853, Franța - 7.532 și Italia - 6.450, pe când, numărul cel mai redus de judecători se găsește în Malta - 34, Cipru - 98, Irlanda - 132, Luxemburg - 174.

România are 4.600 de judecători, similar numărului din Spania.

Procurori – anul 2008 – 35.000 procurori:

– *doar procurori profesioniști*

Recrutarea judecătorilor

- Uniunea Europeană – mai multe modalități de recrutare:
 - Concurs – Austria, Bulgaria, Cehia, Grecia, Italia, Lituania, Portugalia și Spania
 - Selecție – Cipru, Irlanda, Slovacia, Anglia, Țara Galilor
 - Combinat – Belgia, Danemarca, Estonia, Franța, Germania, Letonia, Olanda, Polonia, România

În majoritatea statelor recrutarea este de competența Ministrului Justiției sau a consiliilor judiciare formate din:

- doar judecători – Cipru, Letonia, Lituania
- non judecători – Cehia, Luxemburg, Slovenia
- mixte – majoritatea statelor europene și România

Diferențele constatate între aceste modalități de recrutare sunt de natură culturală și își au rădăcinile în istoria fiecărei țări.

Se identifică o logică a recrutărilor care în țările cu sisteme judiciare de tip britanic se articulează în jurul experienței profesionale, iar în țările Europei continentale se orientează spre recrutarea pe bază de concurs.

Recrutarea pe bază de concurs presupune îndeplinirea unor condiții, precum absolvirea unei facultăți juridice sau deținerea unei licențe și existența unor capacități personale ale candidatului care trebuie evaluate de o comisie independentă din care fac parte, de regulă, numai judecători.

În majoritatea statelor membre, recrutarea judecătorilor este de competența Ministerului Justiției sau a unui Consiliu judiciar, care va desemna membrii juriului dintre magistrați, dar și din mediul universitar sau profesioniști ai dreptului.

Numirea judecătorilor

În statele membre ale Uniunii Europene numirea judecătorilor se face de către autoritățile executive: președinte, monarh sau guvern, de către autoritățile legislative: parlament sau una dintre camerele parlamentului sau de autoritățile judiciare: ministrul justiției și consiliul judiciar.

Recrutarea procurorilor

Uniunea Europeană – mai multe modalități de recrutare:

- **Concurs** – Austria, Bulgaria, Cehia, Danemarca, Grecia, Letonia, Lituania, România
- **Experiență profesională** – Germania, Irlanda, Anglia,
- **Combinat** – Belgia, Franța, Olanda, Polonia, Slovenia
- **Alte modalități – recrutare dintre absolvenții de drept după o perioadă de stagiu** – Cipru, Finlanda, Ungaria, Luxemburg și Malta

În majoritatea statelor recrutarea este de competența Ministrului Justiției sau a consiliilor judiciare formate din:

- **doar din procurori** – Finlanda, Ungaria, Irlanda, Letonia, Lituania, Polonia, Slovacia
- **non procurori** – Cehia, Luxemburg, Austria, Cipru, Germania, Grecia, Anglia și Țara Galilor
- **mixte** – majoritatea statelor europene și România

Procurorul este, pe de o parte, un actor al sistemului judiciar, dar reprezintă în aceeași măsură prin atribuțiile sale, o parte a puterii executive.

Modalitățile de desemnare a procurorilor sunt prin urmare relevante și pentru echilibrul dintre puterile statului. Dacă influența puterii executive se prezintă ca un fenomen punctual în procesul de numire a judecătorilor, aceasta reprezintă deseori o regulă pentru numirea procurorilor. În numeroase state, procurorii sunt în același timp membri ai puterii executive, dar și ai ordinului judiciar - *Germania, Austria, Belgia, Italia, Olanda, România, Slovenia*.

Influența puterii executive se exercită adesea în numirea sau controlul membrilor Ministerului Public, cum ar fi în - *Austria, Belgia, Danemarca, Franța, Malta, Polonia, Cehia, Anglia și Țara Galilor*. Mai rar această influență este exercitată de Parlament - *Ungaria și Slovacia*.

În majoritatea cazurilor, procurorii sunt numiți după ce își dă avizul un Consiliu pentru justiție (*Franța, Grecia, Italia, Portugalia, Suedia*), de către ministrul justiției sau direct de șeful statului.

Numirea procurorilor

Numirea procurorilor se face de către autoritățile executive: președinte, monarh sau guvern, de către autoritățile legislative: parlament sau una dintre camerele parlamentului în cazul procurorilor generali sau supremi sau de autoritățile judiciare: ministrul justiției și consiliul judiciar.

Pregătirea magistratilor – preocupări europene

Europa este preocupată în mod constant de calitatea actului judiciar și de cariera magistraților, indiferent de sistemul judiciar național, cerință pe baza căreia s-au concretizat următoarele preocupări:

REȚEAUA DE LA LISABONA

Operează în cadrul Consiliului Europei și constituie un instrument de îmbunătățire a diferitelor sisteme de formare, prin schimbul de informații care are loc între membrii săi și are ca scop *asigurarea unei justiții competente, independente și imparțiale*.

Rețeaua este formată din 34 de state membre, directorul Institutului Național pentru Pregătirea Magistraților din România deținând în perioada 2008-2010 funcția de președinte, fiind ales la reuniunea de la București din 2008.

CONSILIUL CONSULTATIV AL JUDECĂTORILOR EUROPENI și CONSILIUL CONSULTATIV AL PROCURORILOR EUROPENI

Sunt singurele organisme din cadrul Consiliului Europei ai căror membri sunt judecători și procurori în funcție și în cadrul căruia asociațiile profesionale au statut de observator, astfel că poziția adoptată de aceste organisme în domeniile cuprinse în PLANUL GLOBAL DE ACȚIUNE PENTRU JUSTIȚIE, ca și în alte domenii de activitate juridică, reprezintă expresia reală a voinței comunității juridice europene.

COMISIA EUROPEANĂ PENTRU EFICIENȚA JUSTIȚIEI

Acest organism operează tot în cadrul Consiliului Europei, urmărind îmbunătățirea sistemului judiciar al statelor membre.

Deși eficiența justiției este legată în principal de modul de organizare a acesteia, este recunoscut faptul că un magistrat bine pregătit poate avea o contribuție mult mai mare la eficiența sistemului judiciar.

REȚEAUA EUROPEANĂ DE FORMARE A MAGISTRAȚILOR

Este formată din instituții specifice, responsabile de pregătirea judecătorilor și procurorilor statelor europene – Înalțul Consiliu de Justiție, Înalțul Consiliu Judiciar sau Consiliul Superior al Magistraturii, în România.

Obiectivul EJTN este promovarea formării magistraților într-un spirit veritabil european.

Pregătirea magistraților - repere europene

Ca repere europene în ceea ce privește pregătirea magistraților, sunt:

CARTA EUROPEANĂ PRIVIND STATUTUL JUDECĂTORILOR

Lucrările efectuate în cadrul *Consiliului Europei* în ultimii ani privind organizarea justiției într-un stat de drept, au permis abordarea de multiple ori a temei privind statutul judecătorilor și diverselor aspecte ale acesteia.

Această preocupare a avut drept finalitate adoptarea la Strassbourg 8 – 10 iulie 1998 a *Cartei Europene Privind Statutul Judecătorilor*.

RECOMANDAREA 2000/19 A CONSILIULUI EUROPEI

Preocupările statelor membre ale *Uniunii Europene* privind creșterea eficienței sistemelor judiciare naționale de justiție penală, cât și a cooperării justiției penale internaționale în combaterea criminalității, a determinat adoptarea de către Comitetul Miniștrilor la 06.10.2000 a Recomandării nr. 19/2000 privind rolul procurorului în sistemul judiciar penal.

RECOMANDAREA (94) 12

Luând în considerare art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, potrivit căreia „orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită prin lege, Comitetul Miniștrilor statelor membre ale *Consiliului Europei* a adoptat la 13.10.1994 Recomandarea privind independența, eficiența și rolul judecătorilor, luând în considerare principiile fundamentale ale Națiunilor Unite privind independența judecătorilor adoptate prin Adunarea Generală a Națiunilor Unite în noiembrie 1985

DECLARAȚIA DE LA BORDEAUX

Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) și Consiliul Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE), la cererea Comitetului Miniștrilor al *Consiliului Europei*, au întocmit o opinie asupra

statutului și relațiilor dintre judecători și procurori care a fost adoptată oficial de CCJE și CCPE la Brdo, Slovenia la 18.11.2009.

Principii europene privind pregătirea și perfecționarea magistraților

Principiile care guvernează pregătirea și formarea magistraților, statuează ca modalități:

- Formarea continua: - inițială
- ulterioară
- Garantarea imparțialității, competenței și transparenței

Cerința:

Suportarea de către stat al cheltuielilor de formare și perfecționare.

În România

- Formarea continuă:
 - inițială
 - ulterioară
 - formarea formatorilor
- Se face prin:
 - INM (Legea 304/2004)
 - Conducătorii instanțelor și parchetelor
 - individual

Atribuții instituționale

- **CSM** :
 - aprobă programul de formare profesională
 - numeste comisiile de evaluare profesională
- **INM** : - instituție publică care realizează :
 - formarea magistraților
 - perfecționarea magistraților
 - formarea formatorilor

Consiliul Superior al Magistraturii:

Formarea și perfecționarea magistraților este unul dintre atribuțiunile Consiliului Superior al Magistraturii, instituție care este garantul independenței justiției, organism independent care se supune numai legii, membrii Consiliului răspunzând în fața judecătorilor și procurorilor pentru activitatea desfășurată în perioada mandatului.

Consiliul Superior al Magistraturii asigură respectarea legii și a criteriilor de competență și etică profesională în desfășurarea carierei profesionale a magistraților, sens în care aprobă și programele anuale și periodice de perfecționare profesională.

Institutul Național al Magistraturii:

Institutul Național al Magistraturii este instituția publică aflată în coordonarea Consiliului Superior al Magistraturii, care realizează formarea inițială a judecătorilor și procurorilor, formarea profesională continuă a judecătorilor și procurorilor în funcție, precum și formarea formatorilor, în condițiile legii.

Formarea profesională prin intermediul INM-ului se realizează:

- formarea magistraților ca etapă inițială;
- perfecționarea profesională;
- formarea formatorilor.

Formarea și perfecționarea vizează

- Cunoașterea și aprofundarea legislației interne
- Cunoașterea documentelor europene și internaționale la care România a aderat
- Jurisprudența instanțelor judecătorești și a CC
- Jurisprudența CEDO și CJCE
- Drept comparat
- Norme deontologice
- Cunoașterea și aprofundarea limbilor străine și a modului de operare pe calculator

Forme de pregătire

- Centralizată
- Descentralizată
- Individuală

Pregătirea centralizată

- Cel puțin o dată la 3 ani magistratul participă la programele de formare profesională organizate de :
 - INM
 - institute de învățământ superior din Romania sau din străinătate
 - alte forme de perfecționare profesională
- Pe baza programului aprobat de CSM

Selecția

- Planul de pregătire aprobat se transmite magistraților care pot opta pentru cel mult 3 domenii de pregătire
- Selecția se face computerizat in mod obiectiv și transparent
- Se ține cont de necesitatea specializării fiecărui magistrat

Pregătirea descentralizată

- Se realizează la nivelul Curților de Apel și a Parchetelor de pe lângă aceste instanțe pe baza unei tematici aprobate de CSM prin:
 - consultări
 - dezbateri
 - seminarii
 - sesiuni
 - mese rotundecu participarea INM.

Pregătire individuală

- Este responsabilitatea fiecărui magistrat;
- Pregătirea individuală trebuie să atingă nivelele de pregătire profesională impuse de exercitarea funcției

Evaluarea capacității și performanței profesionale

- Se face la fiecare 3 ani
- De către o comisie aprobată de CSM, constituită din:
 - conducătorul instanței sau parchetului
 - 2 magistrați aleși de Colegiul de conducere
- Criteriile de evaluare sunt prevăzute de lege
- Evaluarea se face pe baza unui regulament

Rezultatul evaluării

- Magistratul este evaluat cu următoarele calificative:
 - foarte bine
 - bine
 - satisfăcător
 - nesatisfăcător

Evaluarea în cariera magistratului

- Pot fi promovați doar magistrații care au fost evaluați cu calificativul foarte bine
- Magistratul evaluat cu calificativul satisfăcător sau nesatisfăcător trebuie să urmeze cursuri de pregătire profesională intensivă, finalizate cu un examen
- Magistratul evaluat cu calificativul satisfăcător și nesatisfăcător la 2 evaluări consecutive sau care nu a promovat examenul este eliberat din funcție pentru incapacitate profesională

Analiza comparativă a statutului procurorului în sistemul judiciar din România față de cel al țărilor membre U.E.

Diversitatea europeană:

- în unele state procurorul se bucură de o independență totală: *Belgia, Bulgaria, Germania, Italia, Irlanda*
- sunt subordonați uneia sau mai multor autorități având însă o anumită independență de acțiune: *Cehia, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Grecia, Letonia, Lituania, Olanda, Polonia, Portugalia, Spania, Slovacia, Suedia, Ungaria și România*

Diversitatea europeană este relevantă și în legislațiile naționale privind statutul procurorului, aceștia făcând parte:

- din *puterea executivă*: Cehia, Finlanda, Germania, Danemarca, Irlanda, Estonia, Olanda, Polonia, Portugalia, Slovenia și Slovacia;
- din *puterea judecătorească*: Bulgaria, Franța, Italia, Lituania, Spania și România;
- sau având un *statut mixt*: Belgia, Grecia, Ungaria.

Mandatele procurorilor generali au, în general, o durată de:

- *5 ani*: Estonia și Lituania;
- *6 ani*: Portugalia, Slovenia, Ungaria;
- *7 ani*: Bulgaria, Lituania, Slovacia.

Excepție fac mandatul procurorului general din România care este de 3 ani, cel mai mic la nivelul țărilor din Uniunea Europeană și pe viață cum este cazul Olandei.

Șefii structurilor Ministerului Public – procuror general, procuror suprem sau procuror șef după denumirea națională – sunt numiți de:

- *Monarh*: Belgia, Olanda, Spania;
- *Președinte*: Bulgaria, Finlanda, Franța, Germania, Irlanda, Portugalia, Slovacia și România;
- *Guvern*: Cehia, Estonia, Slovenia, Suedia;
- *Parlament*: Letonia, Lituania, Polonia, Ungaria;
- *Ministrul Justiției*: Danemarca;
- *Consilii Judiciare*: Grecia și Italia.

Cel mai interesant statut la nivelul țărilor Uniunii Europene este cel prevăzut de legislația poloneză în care Ministrul Justiției cumulează și funcția de Procuror General și este numit de Parlament la propunerea Președintelui Republicii.

Statutul procurorilor în România

- Legislația națională consacră **principiul unității corpurilor de magistrați**:
 - Judecătorii sunt inamovibili
 - Procurorii se bucură de stabilitate

Ministerul Public ca instituție procesuală este rezultatul unui îndelung proces istoric, avându-și originea în dreptul francez.

În dreptul românesc Ministerul Public a fost introdus pentru prima dată prin Regulamentul organic din 1832, în Muntenia și prin Legea din 26.03.1862 în Moldova, culminând cu reglementarea din 1936, când a fost prevăzut în Codul de procedură penală.

Instituția Ministerului Public s-a extins treptat la toate țările, astfel că astăzi se vorbește despre minister public în Belgia, Luxemburg, în toate statele francofone din Africa, în Italia, Spania, Germania și chiar în SUA.

Instituția ministerul public a revenit în actualitate în sistemul penal românesc prin Constituția României din 1991. În concepția legiuitorului național, Ministerul Public este considerat *ab initio* organul de stat aparținând puterii judecătorești, care reprezintă în activitatea judiciară interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și libertățile cetățenilor, sprijinind instanțele judecătorești în îndeplinirea justiției.

Legislația națională viitoare trebuie să se armonizeze la recomandările organismelor instituționale ale Uniunii Europene și ale Consiliului Europei privind rolul și statutul procurorului, prefigurându-se un parchet european căruia să i se atribuie în premieră posibilitatea de a solicita autorităților statelor membre să întreprindă o anchetă sau să angajeze urmărirea pentru fapte determinate și chiar să pună în funcție o echipă de anchetă comună.

De la decizia Consiliului Uniunii Europene din 28.02.2002 de creare a Eurojustului și până la apariția unui procuror european nu mai este decât un pas.

PARTEA A IV-A STUDIU DE CAZ

- Structura organizatorică și funcționarea parchetelor județene din Suceava, Botoșani și Neamț (nord-estul României)
- Plan de management privind conducerea secției de urmărire penală din cadrul Parchetului de pe lângă Tribunalul Suceava

În ultimul capitol am descris structura organizatorică și funcțională a parchetelor din regiunea nord-est a României și am întocmit un plan de management privind conducerea secției de urmărire penală din cadrul Parchetului de pe lângă Tribunalul Suceava, în care am abordat gradul de ocupare a schemei de personal, dinamica resurselor umane și logistice în perioada 2005-2011, am descris activitățile specifice acestei structuri, am identificat stilurile de management proprii creării performanței la acest nivel și direcțiile de acțiune, am identificat disfuncțiile și am formulat soluții pentru înlăturarea acestora.

CONCLUZII ȘI PROPUNERI

Prezenta lucrare scoate în evidență diversitatea europeană și existența mai multor modele de subdiviziune a competențelor instituționale în materie de justiție națională.

În totalitatea statelor, ministerul de justiție este responsabil cu managementul resurselor umane și financiare, necesare funcționării instanțelor de judecată și structurilor de parchet, existând și state în care instanțele supreme se bucură de autonomie administrativă și financiară, ca atribut al statutului lor de putere independentă.

Legislațiile constituționale consacră garantarea și independența judecătorilor, atât față de puterea legislativă cât și față de puterea executivă în conformitate cu principiul separației puterilor în stat. Statutul procurorilor este însă diferit, existând state care asigură o independență totală a acestora, state în care aceștia sunt subordonați uneia sau mai multor autorități, conferindu-le însă o anumită independență instituțională și de acțiune.

Voința europeană impune revizuirea cadrului constituțional național din fiecare stat membru pentru asigurarea unei independențe „de facto” a procurorilor.

Selecția, promovarea și răspunderea disciplinară a judecătorilor și procurorilor joacă un rol din ce în ce mai important în stabilirea statutului acestora. În majoritatea statelor, organismul care asigură selecția, promovarea și răspunderea disciplinară este o autoritate independentă precum Înalțul Consiliu de Justiție, Înalțul Consiliu Judiciar, iar în România Consiliul Superior al Magistraturii.

Chiar dacă Europa prezintă unele diferențe între sistemele instituționale naționale, există o convergență de preocupare pan europeană în ceea ce privește principiul potrivit căruia formarea judecătorilor și a procurorilor trebuie să fie un drept, dar și o obligație, prevederi ce ar trebui să se regăsească în legislația privind statutul acestora și care să garanteze independența și imparțialitatea lor.

În domeniul formării magistraților, judecători sau procurori, în majoritatea statelor membre ale Uniunii Europene, autoritatea care este responsabilă de activitatea de pregătire a acestora este

independentă atât față de puterea executivă, cât și de puterea legislativă, rolul ministerelor de justiție fiind redus doar la finanțarea acestei activități de formare inițială și continuă a profesioniștilor dreptului.

O formă de interferență în activitatea de formare a profesioniștilor dreptului poate fi modalitatea de numire a conducerii autorității responsabile de pregătirea magistraților, în majoritatea cazurilor numirile fiind făcute de către ministrul de justiție.

La nivel european există mai multe instituții implicate în procesul de formare a judecătorilor și procurorilor, evidențiindu-se creșterea rolului pe care îl ocupă consiliile consultative ale judecătorilor și procurorilor europeni (CCJE, CCPE). Aceste organisme sunt singurele organisme din cadrul Consiliului Europei – structură externă Uniunii Europene – a cărui membri sunt profesioniști în funcție și în cadrul căreia asociațiile profesionale au statut de observator, astfel că poziția adoptată de acest organism în domeniile cuprinse în planurile globale de acțiune, ca și în celelalte domenii privind activitatea judiciară, să reprezinte expresia reală a comunității juridice europene.

Preocupări în îmbunătățirea sistemului judiciar al țărilor membre ale Consiliului Europei, se regăsesc și în activitatea Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ), dar și în rețeaua europeană de formare a magistraților, care au ca obiectiv promovarea formării magistraților într-un spirit veritabil european și cooperarea țărilor în domeniul judiciar.

Recrutarea și formarea inițială a magistraților trebuie să fie sarcina unei singure instituții, formarea ulterioară având însă un caracter mult mai complex, impunând implicarea structurii din care face parte și propria preocupare în autoperfecționare a practicianului în drept.

Formarea inițială trebuie să se efectueze după un plan de formare profesională în care trebuie incluse toate variabilele unei activități atât de complexe.

În plan european, există diferite sisteme naționale de recrutare și formare a judecătorilor și procurorilor, un prim sistem în care recrutarea se face din rândul studenților facultăților de drept, în timp ce potrivit sistemului „common law”, recrutarea se face dintre avocații

cu experiență, fiind evident și în acest din urmă caz, necesitatea unei pregătiri pe aspecte specifice.

Preocupări există și cu privire la durata formării inițiale, impunându-se necesitatea pregătirii viitorului judecător sau procuror nu numai în ceea ce privește aspectele juridice, dar și în alte domenii precum: științele sociale și tehnologia informațiilor.

Evaluarea rezultatelor formării se impune în special în situația statelor în care formarea inițială face parte din procesul de recrutare, fiind selectați în profesie doar candidații care au obținut cele mai bune rezultate în perioada de pregătire.

O atenție deosebită s-a acordat și va trebui acordată în ceea ce privește îmbunătățirea colaborării statelor membre și în special al statelor membre al Rețelei de la Lisabona, pentru atingerea scopului propus privind selecția, formarea și evaluarea magistraților, dându-se prioritate și domeniilor privind criteriile de desemnare a membrilor comisiilor de evaluare, metodele de selecție, valoarea sau ponderea examenului inițial de selecție, curricula instituțiilor de formare inițială, curricula facultăților de drept, precum și introducerea unor discipline de graniță cu domeniul juridic, precum: etica, deontologia sau a unor discipline adiacente: drept internațional, drept public, drept european.

Managementul resurselor umane în sistemul judiciar trebuie îmbunătățit începând cu formarea inițială, nefiind recomandat ca formarea continuă să aibă doar un caracter preponderent didactic, ci mai de grabă unul practic aplicativ.

Temele de formare continuă trebuie să vizeze aspecte importante din practica judiciară, dar și studierea unor fenomene culturale și sociale, acordându-se o atenție specială și altor discipline de specialitate: criminalistica, criminologia, medicina legală, contabilitate, legislație fiscală și financiară.

Un alt domeniu în care magistrații trebuie să fie pregătiți, este cel al managementului pentru a putea fi apți să îndeplinească și sarcinile care au o componentă managerială.

România s-a adaptat și a răspuns cerințelor comunitare, îmbunătățind continuu metodele și programele întrebuintate în procesul complex de formare continuă – inițială și ulterioară a magistraților – întărind rolul Institutului Național al Magistraturii și lărgind sfera de pregătire profesională a viitorilor magistrați sau ale profesioniștilor în activitate.

Puterea judecătorească este protejată, independența judecătorilor și stabilitatea procurorilor fiind asigurată prin prevederi constituționale și legi organice.

Chiar evidențiind unele particularități organizatorice pe plan european, elementul comun în ceea ce privește Consiliul Superior al Magistraturii, este acela de a asigura independența corpului magistraților din țara respectivă.

Consiliul este cel care numește sau uneori, în unele legislații, propune numirea magistraților de șeful statului, repartizează sau decide mutarea unor magistrați, hotărăște promovarea lor, iar atunci când este cazul, exercită și soluționează acțiunea disciplinară.

Prin tot ceea ce face, consiliul trebuie să garanteze exercițiul independent al profesiei de judecător sau procuror pentru o reală inamovibilitate sau stabilitate a acestora.

Indiferent dacă într-o țară sau alta din Europa funcționează sau nu un consiliu superior, puterea judecătorească este încredințată judecătorilor și procurorilor, magistratura constituind un ordin autonom și independent în raport cu celelalte puteri ale statului.

România trebuie să acorde în continuare o atenție aparte conținutul relației de autoritate a Ministrului Justiției cu Ministerul Public în lumina noilor orientări europene, ale preocupărilor literaturii de specialitate, a importanței și actualității sale incontestabile.

Încercarea de a aprofunda relația de autoritate a Ministrului Justiției cu Ministerul Public, ar putea avea ca punct de plecare chiar examinarea locului și rolului Ministrului Justiției în sistemul nostru judiciar actual.

Ținând seama de principiul separației puterilor într-un stat democratic, în mod firesc și inevitabil se ridică întrebarea dacă Ministrul Justiției, în calitatea sa de membru al Guvernului, deci al puterii executive, face parte și din puterea sau autoritatea judecătorească. Lămurirea acestui aspect ar putea oferi o mai bună perspectivă pentru înțelegerea conținutului relației de autoritate a Ministrului Justiției cu Ministerul Public.

Este lesne de observat că nici Constituția și nici legile organice nu conferă Ministrului Justiției nici o atribuție cu caracter jurisdicțional, nefiind îndrituit să îndeplinească nici o atribuție procedurală, de competența instanțelor judecătorești și nici a Ministerului Public.

Prin legislația actuală, România a limitat implicarea Ministrului de Justiție în cariera magistraților, în special a procurorilor, nemaifiind recunoscută calitatea de titular al acțiunii disciplinare contra procurorilor, nici Ministrului de Justiție și nici Procurorului General.

Deși autoritatea Ministrului Justiției în managementul carierei magistratului este limitată, el are totuși atribuțiuni importante în ceea ce privește resursa financiară privind organizarea pregătirii și perfecționării profesionale a tuturor magistraților, deopotrivă judecători și procurori.

Potrivit dispozițiilor legii organice, Ministrului Justiției îi revin, de asemenea, importante atribuții în ceea ce privește aprobarea unor regulamente care reglementează diferite sectoare pentru buna desfășurare a activității justiției, regulamente aplicabile și pentru activitatea parchetelor.

România a înțeles că o justiție de calitate necesită o formare continuă și eficientă a personalului din sistem pe baza unor standarde de calitate și de evaluare a profesioniștilor dreptului, justiția neputând ignora tendințele de creștere a profesionalismului tuturor serviciilor europene din sfera publică, în contextul reformei sistemelor judiciare naționale și constituirii sistemului judiciar european.

Standardele europene și cerințele naționale au impus noi repere în relația dintre magistrați și cetățean, acesta din urmă având exigențe din ce în ce mai mari în ceea ce privește deontologia profesională, transparența și calitatea actului de justiție. Pentru a răspunde noilor tendințe, sistemul național trebuie să manifeste preocupare în formarea profesională de calitate a magistratului, inițială și continuă, magistrații înțelegând că legea le creează atât drepturi cât și obligații, principala obligație fiind de a se achita de atribuțiile judiciare cu profesionalism și cea de a depune toate diligențele în creșterea competenței profesionale, prin participarea activă la formele de pregătire centralizate sau organizate de instituții non guvernamentale.

România trebuie să acorde o exigență sporită formării inițiale a magistraților în contextul actual în care legislația națională include și dreptul comunitar european, această formare reprezentând și o garanție a independenței și imparțialității magistraților.

Formarea continuă trebuie să ofere magistraților aprofundarea cunoștințelor juridice de drept substanțial național și internațional,

acesta nelimitându-se doar la îmbunătățirea tehnicii soluționării litigiilor, ci și o preocupare în înțelegerea sensibilităților sociale și a înțelegerii complexității vieții sociale.

Dezvolarea abilităților profesionale trebuie însoțită și de dezvoltarea unor abilități sociale cu accent de etica și deontologia profesională care ar putea garanta atât îndeplinirea, cu responsabilitate, a îndatoririlor profesionale, cât și dezvoltarea unei conștiințe de apartenență la un corp profesional european bazat pe aceleași valori continentale, cât și schimbarea graduală a percepției publice asupra sistemului judiciar național.

Principalele contribuții pe marginea temei de cercetare propuse, au fost valorificate în decursul celor patru ani de cercetări doctorale, după cum urmează:

Lucrări publicate:

1. Dumitru Dîmbu ș.a., Aurel Burciu coordonator, *Introducere în management*, Editura Economică, București, 2008;

Articole publicate în reviste de specialitate:

1. Dumitru Dîmbu, *Interceptarea și înregistrarea convorbirilor sau comunicațiilor*, Revista de drept penal, numărul 3, București, 2007;

Articole publicate în jurnale internaționale:

1. Dumitru Dîmbu ș.a., *Specific clauses in the contract of international trade*, Journal of Law and Psychology, ISSN:2078-1083, September, 2010;

2. Dumitru Dîmbu ș.a., *Administrative reform enhancing people participation in local affairs*, Journal of Law and Psychology, ISSN:2078-1083, September, 2010;

Link de verificare: <http://www.ijar.lit.az/psychology.php?go=currentjlp>

BIBLIOGRAFIE

1. Ackoff L. R., Redesigning the Future, John Wiley, New York, 1974;
2. Agenor P., The Economics of Adjustment and Growth, Academic Press, New York, 2000;
3. Albert M., Capitalism contra capitalism, Editura Humanitas, București, 1994;
4. Androniceanu A., Noutăți în managementul public, Ed. Universitară, București, 2004;
5. Anderson S. ș.a., Business: The Ultimate Resource, Bloomsbury Publishing, London, 2002;
6. Ansoff I., The changing manager, în Management Education in 80's International Seminar, Latlulpe, Belgia, 24-25 februarie, 1978;
7. Aristotel, Etica Nicomahică, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1998
8. Aristotel, Politica, Editura Antet, 1996
9. Ashby R., Principles of the Self Organization of Dynamic System, în Journal of General Psychology, , nr. 37, 1947;
10. Bacon, Francis, Eseuri, Editura Științifică, București, 1969;
11. Balandier G., Antropologie politică, Editura Amarcord, Timișoara, 1998;
12. Barnard Ch., Funcțiile executivului, Editura Cartier, Chișinău, 2003;
13. Bauman Z., Globalizarea și efectele ei sociale, Editura Antet, București, 2000;
14. Beetham D. , Birocrația, Editura DU Sty, București, 1998;
15. Blanchard O., Theoreticcal Aspects of Transition, în revista American Economic Revnew, vol. 86, nr. 2, May 1996;
16. Bostan I., Mateș D, Grosu V., Socoliuc M., Modification and fiscal policy perspective in the EU;
17. Bruno S. ș.a., Atitudini și valori în administrația publică locală, Editura BCS, București, 2001;
18. Burciu A. (coord.), Dîmbu D. ș.a., Introducere în management, Ed. Economică, București, 2008;
19. Burdeau, Georges, Traité de science politique, 3e édition, t. I, vol. 1, Librairie Générale de Droit et de Jurisprudence, R. Pichon et R. Durand-Auzias, Paris, 1980;
20. Burns D., Et.al., The Politics of Decentralization, Macmillan, 1994;
21. Buzărnescu Șt., Sociologia conducerii, Editura de Vest, Timișoara, 2003;
22. Carpinschi, Anton, Deschidere și sens în gândirea politică, Institutul European, Iași, 1995
23. Châtelet, F., Duhamel, O. și Pisier, E., Dictionnaire des oeuvres politiques, Presses Universitaires de France, 3e édition, Paris, 1995

24. Chevallier, Jean-Jacques, *Histoire de la pensée politique*, Éditions Payot & Rivages, Paris, 1993
25. Constantin Furtună, Constantin Diaconu, *Managementul Administrativ Judiciar*, Ed. AllBack, 2002
26. Consiliul Superior al Magistraturii, *Răspunderea disciplinară a judecătorilor și procurorilor*” Ed. Brilliance, Colecția Lex Expert, 2005
27. Consiliul Superior al Magistraturii, *Formarea continuă a judecătorilor și procurorilor*” – www.inm-lex.ro
28. Cooper C. (editor), *The Blackwell Encyclopedia of Management*, 2nd Edition, Operations Management, edited by N. Slack și M. Lewis, Blachwell Publishing, USA, 2005
29. Cordellier S (coord.), *Mondializarea dincolo de mituri*, Editura Trei, București, 2001;
30. Costin, Mircea N., *Dreptul comerțului internațional*, vol. I, partea generală, Editura Lumina Lex, București, 1994
31. Costin, Mircea N., *Dreptul comerțului internațional*, vol. I, partea specială, Editura Lumina Lex, București, 1994
32. Crăiuțu , Aurelian, *Elogiu libertății*, Editura POLIROM, Iași, 1998;
33. Danielle Bossaert, Christoph Demmke, *Main challenges in the Field of ethics and integrity in the EU member States*;
34. Dăianu D., *Ce vor fi în Uniune? Pariul modernizării României*, Editura Polirom, Iași, 2006;
35. Derathé, Robert, *Jean-Jacques Rousseau et la science politique de son temps*, Librairie Philosophique J. Vrin, 2e édition, Paris, 1992
 - * *, *Dictionnaire de la pensée politique. Hommes et idées*, Hatier, Paris, 1989
36. Drucker P., *Managing the Non-Profit Organization*, Harper – Collins, New York, 1990; *The Pension Found Revolution*, Harper & Row Publishers, 1976; *The New Society*, Harper & Row Publishers, 1950; *Societatea postcapitalistă*, Ed. Image, București, 1999; *The Practice of Management*, Heinemann Professional Publishing Ltd., London, 1954;
37. Drucker P., *Profesor de manager*, Editura Meteore Press, București, 1998;
38. Drucker P., *Realitățile lunii de mâine*, Teora, București, 1999;
39. Filip Petru, *Managementul administrației publice*, Editura Treira, 2004;
40. Freud S., *Viitorul unei iluzii*, Editura Științifică, București, 1991;
41. Fukuyama F., *State Building Governance and World Order in teh 21st Century*, 2004, traducere în lb. rom. *Construcția statelor – ordinea mondială în sec XXI*, Ed. Antet, 2004;
42. Galbraith J. K., *Știința economică și interesul public*, Editura Politică, București, 1982;
43. Giarini O., Stahel W., *Limitele certitudinii*, Editura Edimpress-Campro, București, 1996;

44. Gilson, Étienne, Introduction à l'étude de saint Augustin, 2e édition, Vrin, Paris, 1943
45. Gilson, Étienne, Filosofia în Evul Mediu, Humanitas, București, 1995
46. Guchet, Yves, Histoire des idées politiques, tome I, Armand Colin, Paris, 1995
47. Hoffman O., Management. Fundamente socioumane, Editura Victor, București, 1999;
48. Iliescu, Adrian-Paul, Conservatorismul anglo-saxon, Editura ALL, București, 1994
49. Iliescu, Adrian-Paul & SOLCAN, Mihail-Radu (editori), Limitele puterii, Editura ALL, București, 1994
50. Ioan Macovei, Dreptul comerțului internațional, Editura C.H. Beck, București, 2006;
51. Julliard, Jacques, La faute à Rousseau. Essai sur les conséquences historiques de l'idée de souveraineté populaire, Éditions du Seuil, Paris, 1985
52. Kelsen, Hans, Théorie pure du droit, 2e édition, Editions Baconnière-Neuchâtel, 1988
53. Korten D., The Post Corporate World – Life after Capitalism, 1999, traducere în lb. rom. Lumea post capitalistă – viața după capitalism, Ed. Antet, 2002;
54. Kuhn Th., Structura revoluțiilor științifice, Humanitas, București, 1999;
55. Lutzeler, Paul Michail, Europa după Maastricht – Perspective americane și europene, Institutul european, Iași, 2004
56. Lynn L., Managementul public ca artă, știință și profesie, Ed. Arc, București, 2004;
57. Maciariello J., The Daily Druker, Elsevier, Butterworth Heinemann, UK, 2005;
58. Maichel Mangenot, Public Administration and Services of General Interest: What kind of Europeansisation?
59. Mateuț, G., Statutul procurorului în legislația română. Istoric, actualitate, tendințe, articol;
60. Mazilu, Dumitru, Dreptul comerțului internațional. Parte generală. Curs, Editura Lumina Lex, București, 1999;
61. Mazilu, Dumitru, Dreptul comerțului internațional. Parte specială. Curs, Editura Lumina Lex, București, 2000;
62. Maxim, Sorin Tudor, Politologie, Editura Universității Suceava, 2000
63. Mayall, James, Politica mondială: evoluția și limitele ei, Editura Antet, 2006
64. Mircea Manolescu, Știința dreptului și artele juridice, Ed. Continent, XXI, București 1993
65. Mona Maria Pivniceru ș.a., Elemente de management judiciar, Ed. Hamangiu, 2007

66. Mona Maria Pivniceru ș.a., Deontologia profesiei de magistrat. Repere contemporane, Ed. Hamangiu, 2008
67. Nay, Oliver, Istoria ideilor politice, Editura POLIROM, Colecția politică, Iași, 2008
68. Nicolescu O., Plumb I. ș.a., Abordări moderne în managementul și economia organizației, Ed. Economică, 2003;
69. Nicolescu O. Noutăți în managementul internațional, Editura Tehnică, București, 1993;
70. Niculescu N.G. ș.a., Teorii și politici economice, Editura Junimea, Iași, 2005;
71. Niculescu N.G. ș.a., Cod Rușu: criza economică (2009-20?), Editura Junimea, Iași, 2009
72. Ory, Pascal (sous la direction de), Nouvelle histoire des idées politiques, Hachette, Paris, 1987
73. Pal. L. ș.a., Politici publice, teorie și practică, Ed. Polirom, Iași, 2002;
74. Pătulea Vasile, Tratat de management juridic și jurisdicțional, Editura I.R.D.O, București, 2010
75. Pricop M., Economia și managementul diferitelor tipuri de organizații, Ed. Economică, 2003;
76. Pollitt C., Bouckaert G., Public Management Reform: A Comparative Analysis, Oxford University Press, 2000, traducere în lb. rom. – Reforma managementului public, ed. Epigraf, 2004;
77. Popa Ion, Tratat privind profesia de magistrat în România, Editura Universul Juridic, București, 2007
78. Plumb I., Managementul serviciilor publice, www.ase.ro;
79. Popescu L. coord., Managementul instituțional și administrativ, Ed. Academică, București, 2002;
80. Puha, Elena, GOREA, Brîndușa, Filozofie, justiție și drept, Ediția a II-a revizuită și adăugită, Colecția Aula, 2009
81. Rousseau, Jean-Jacques, Du Contrat social, Gallimard, Paris, 1964 (vezi și traducerea românească: Contractul social, Editura Moldova, Iași, 1996)
82. Sériaux, Alain, Le droit naturel, Presses Universitaires de France, Paris, 1993
83. Schmitt, Carl, Théorie de la Constitution, Presses Universitaires de France, Paris, 1993
84. Simion H. (coord.), Administrația publică, Editura Cartier, Chișinău, 2003;
85. Sitaru, Dragoș Alexandru, Dreptul comerțului internațional. Tratat. Parte generală, Editura Lumina Lex, București, 2004;
86. Tănase S., Revoluția ca eșec. Elite și societate, Editura Polirom, Iași, 1996;
87. Trăsnea, Ovidiu, Curente și tendințe în politologia contemporană, Editura Politică, București, 1972

88. Trăsnea, Ovidiu, Știința politică. Studiu istoric-epistemologic, Editura Politică, București, 1970
89. Ion Avram Dunăreanu, Justiție, judecător, management, Ed. All beck, 2005;
90. Voicu, Marin, Dreptul comerțului internațional: note de curs, Editura Ex Ponto, Constanța, 2002;
91. Zlate M., Psihologia muncii. Relații interumane, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1981;
92. Wallace H., Wallace W., Policy Making in The European Union, Oxford University Press, 2000, traducere în lb. rom., Procesul politic în Uniunea Europeană, Ed. Arc, București, 2004;
93. Witzel M., Fifty key figures in management, Routledge, London, 2003;
94. Waltz, Kenneth, Teoria politicii internaționale, Editura POLIROM, Iași, 2006.

Constituția României

Legislația României

Site-uri de specialitate

Site-urile Consiliului Europei

Site-urile Uniunii Europene